साहित्य संसार

नेपाली साहित्य र संस्कृति प्रति प्रतिबद्ध

कृष्णप्रकाश श्रेष्ठ

जीवनीसार

नाम : कृष्णप्रकाश श्रेष्ठ
जन्म साल : ई.सं. १९३८ (वि.सं. १९९४)
जन्म स्थान : चुनीखेल, शोणितपुर, थानकोट, काठमाडौं, नेपाल
नागरिकता : नेपाली
शिक्षा : प्रवेशिका परीक्षा (काठमाडौं, ई.सं. १९५५), बी.ए. (पटना विश्वविद्यालय, भारत, ई.सं. १९५९), एम.ए. (पत्रकारिता, मास्को राजकीय विश्व विद्यालय, रुस, ई.सं. १९६६), नेपाली साहित्यालोचनात्मक चिन्तनको विषयमा विद्यावारिधिको लागि अनुसंधान (सोभियत विज्ञान एकेडेमीअन्तर्गत प्राच्यविद्या संस्थान, मास्को, रुस), नेपाली साहित्य र संस्कृतिको अनुसंधानमा संलग्न (प्राच्यविद्या संस्थान तथा कला अनुसंधान संस्थान, मास्को, रुस), रसियाली विज्ञान प्रज्ञाप्रतिष्ठानको मातहतमा रहेको प्राच्यविद्या संस्थानअन्तर्गत भारतीय अध्ययन केन्द्रमा वैज्ञानिक सल्लाहकार (ई.सं. १९९९ जूनदेखि)।
सम्मान : साहित्यानुरागीप्रति पुश्किन स्वर्णपदक, रुसी वाङ्मय प्रज्ञाप्रतिष्ठान, मास्को, ई.सं. २००३ (१८ फरवरी)।
पेशा : पत्रकार
रेडियो मास्कोको नेपाली सेवाको संचालक, उद्घोषक र अनुवादक (ई. सं. १९६३ अक्टोवरदेखि), मास्कोका प्रगति प्रकाशन र रादुगा प्रकाशनबाट नेपालीमा प्रकाशित कृतिहरुको अनुवादक, विभिन्न शव्दकोषहरु र संग्रहहरुको सम्पादक, रुसी भाषामा कतिपय नेपाली कृतिहरुको अनुवादक, रुसी र नेपाली भाषाहरुमा मौलिक कृतिहरुको लेखक।
साहित्यिक गतिविधि : नेपाली छात्र संघ, सोभियत संघको मुखपत्र ,,किरण,, पत्रिकाको संस्थापक सम्पादक (ई.सं. १९६२), विश्व साहित्य अनुवाद संस्थान, मास्कोको संस्थापक र प्रधान सम्पादक (सन् ६० र ७० का दशकहरु), हिमाल प्रकाशन गुठीको संस्थापक (ई.सं. १९९३), रुस सीआईएस नेपाल उद्योगवाणिज्य संघको मुखपत्र ,,सार्थवाह,, को सम्पादक (ई.सं. १९९९)।
अन्य गतिविधि : रुस नेपाल मैत्री एवं सहयोग समाजको उपाध्यक्ष (ई.सं. १९९९ : २००२, प्रकाशन प्रमुख २००२ देखि। अन्तर्राष्ट्रिय आप्रवासी नेपाली सम्मेलन, रुस (सीआईएस) राष्ट्रिय आयोजक समितिको सदस्य।
ठेगाना : रुस, मास्को ११७४२१, लेनिन्स्की प्रास्पेक्ट, भवन नं. ९९, फ्ल्याट नं. ५०३।
टेलिफोन : (०९५) ९३५ ३० २३, टेलिफोन :फ्याक्स : (०९५) १११ १५ ५३।

रुसी भाषामा प्रकाशित केही महत्वपूर्ण कृतिहरु
(मौलिक कृति)

१. नेपालमा पशुपक्षीको पूजा, मास्को, ई.सं. १९९३ (पृष्ठसंख्या ५०)
२. नेवारी साहित्य, मास्को, ई.सं. १९९५ (पृष्ठसंख्या ९०)
३. स्वस्थानी : नेपालका अनुश्रुति र किम्बदन्ती। मास्को, ई.सं. १९९९, (पृष्ठसंख्या ८८)
४. गोर्खालीहरुको देशको पत्रकारिता। ,,भ्रुर्नालिस्त,, अंक३, मास्को, ई.सं. १९८१, पृ. ७३
५. विश्वको खेलकूद मानचित्रमा नेपाल। स्पोर्तिभ्नाया जिज्न रसिइ, अंक १०, मास्को, ई.सं. १९७९, पृ. ३७
६. देवता हो तर ... मान्छेजस्तै देखिन्छ। जोभ (साप्ताहिक), अंक ४८, मास्को, ई.सं. १९८८, पृ. ५
७. नेपाली नारीहरुको उत्सव तीज। गेओग्राफिया (साप्ताहिक), अंक ९, मास्को, ई. सं. १९९८, पृ. ८
८. नेपालमा सप्ताहव्यापी गाईजात्रा। गेओग्राफिया (साप्ताहिक), अंक १३ , मास्को, ई. सं. १९९८, पृ. ६

९. स्वर्गतिर डोर्याउने दुईसिंगे जन्तु । स्रेदा (साप्ताहिक), अंक १५, मास्को, ई.सं. १९९८ , पृ. ७ ।
१०. नेपाल विशेषांक (सहलेखन) । गेओग्राफी (साप्ताहिक), अंक ६, मास्को, ई.सं. १९९८, पृष्ठसंख्या १६
११. प्राचीन नेपालको इतिहासका मूल स्रोतहरुको सिंहावलोकन । पृष्ठसंख्या २० (प्रकाशोन्मुख)
१२. नेपालको साहित्यमा परम्परा र आधुनिकता । प्रकाशक : राजकीय कला अनुसंधान संस्थान, मास्को, ई.सं. २००१ । पृष्ठ ८४ : १२९ ।
१३. नेपाली साहित्यालोचना : विकासका प्रमुख चरणहरु । नेपाल सहस्त्राब्दीहरुको संघारमा, प्राच्यविद्या संस्थान, रसियाली विज्ञान प्रज्ञाप्रतिष्ठान, मास्को, २००२ । पृष्ठ ११३ : १२७ ।
१४. वर्तमान नेपालमा ईसाई धर्म । क्रिश्चियन जगत : धर्म, संस्कृति, नृवंश (वैज्ञानिक सम्मेलनका सामग्रीहरु), सेन्तपिटर्सबर्ग, ई.सं. २००० । पृष्ठ ७८ : ८४ ।
१५. नेपालका परम्परागत नगरहरुको धार्मिक परिवृत्त । संस्कृतिको धार्मिक परिवृत्त (अन्तर्राष्ट्रिय फोरुमका सामग्रीहरु), सेन्तपिटसंबर्ग, ई.सं. २००१ । पृष्ठ ९४ : ९७ ।

प्रकाशित अनूदित कृति

१. यमलोकमा जिउँदो मान्छे : नेपाली लोककथा संग्रह (सहअनुवाद) । मास्को, ई.सं. १९७१ (पृष्ठसंख्या ३६०)
२. कल्चौडी चरीको ठुंग र नंग्रा पहेंला किन ? : बाल लोककथा संग्रह (सहअनुवाद), ई.सं. १९८९ (पृष्ठसंख्या ४८)
३. मात्र एक मित्र (लैनसिंह बांगदेलको लघुउपन्यास लंगडाको साथी) । प्राच्य साहित्य (वार्षिक संकलन), अंक १४, मास्को, ई.सं. १९८६, पृ. १५८ : १७७
४. टुहुराहरुका राजा (रमेश विकलको कथा फुटपाथ मिनिस्टर्स) । प्राच्य साहित्य (वार्षिक संकलन), अंक १४, मास्को, ई.सं. १९८६, पृ. १७८ : १८६
५. प्रश्नोत्तर (भप्रोसी इ अत्वेती) (कविता) । लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा, संकलित रचना, मास्को, ई.सं. १९९९, पृ. ५९
६. अन्तिम सत्य (कनेच्नाया इस्तिना) (लक्ष्मीप्रसाद देवकोटाकोअीनतम कविता)। लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा, संकलित रचना, मास्को, ई.सं. १९९९, पृ. ८४

संयोजक सम्पादक

१. लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा, संकलित रचना (इज्ब्रान्नीये प्राइज्भेदेनिया), प्रकाशक : रुस सीआईएस नेपाल उद्योगवाणिज्य संघ, मास्को, ई.सं. १९९९ । (रुसी भाषामा)
२. नेपाल सहस्त्राब्दीहरुको संघारमा (नेपाल ना रुबेभ्रे तिस्याचेलेतिये, प्रकाशक : प्राच्यविद्या संस्थान, रसियाली विज्ञान प्रज्ञाप्रतिष्ठान, मास्को, इं.सं. २००२ । (रुसी भाषामा)

सम्पादन

१. रुसी नेपाली शव्दकोष (करीव २५ हजार शव्द र वाक्यांशसहित), रुसी भाषा प्रकाशनगृह, मास्को, ई.सं. १९७५ (पृष्ठसंख्या ७२८)
२. नेपाली नेपालभाषा शव्दावली, विश्व साहित्यानुवाद संस्थान, मास्को काठमाडौं, ई.सं. १९७८ (पृष्ठसंख्या ६२)
३. संक्षिप्त अंग्रेजी नेपाली पारिभाषिक शव्दावली, विश्व साहित्यानुवाद संस्थान, मास्को काठमाडौं, ई.सं. १९८१ (पृष्ठसंख्या १२०)
४. नेपाली भाषामा प्रकाशित कतिपय पुस्तक र संग्रहहरु ।

नेपाली भाषामा प्रकाशित पुस्तकहरु

(मौलिक कृति)

१. रुसमा नेपालको अध्ययन, नेपाल सोभियत सांस्कृतिक संघ, काठमाडौं, ई.सं. १९८० (पृष्ठसंख्या ७६)
२. स्थाननाम कोश, नेपाल राजकीय प्रज्ञाप्रतिष्ठान, काठमाडौं, ई.सं. १९८७ (पृष्ठसंख्या १८२)
३. नेपाल भाषा साहित्य, हिमाल प्रकाशन गुठी, काठमाडौं, ई.सं. १९९७ (पृष्ठसंख्या १४०)
४. रुसमा नेपालको छवि, हिमाल प्रकाशन गुठी, काठमाडौं, ई.सं. २००० (पृष्ठसंखया २४०)
५. नेपाली समालोचक र समालोचना, तन्नेरी प्रकाशन, काठमाडौं, वि.सं. २०५७ ।
६. विभिन्न पत्रपत्रिकाहरुमा लेखहरुको प्रकाशन ।

(अनूदित साहित्यिक कृति)

१. अलेक्सान्द्र पुश्किन. क. जिप्सी (खण्डकव्य), तेजकुमारी श्रेष्ठ, काठमाडौं, ई.सं. १९६८ (पृष्ठसंख्या ४३)
२. अलेक्सान्द्र पुश्किन. दुबोभ्स्की (उपन्यास), रादुगा प्रकाशन, मास्को, ई.सं. १९८७ (पृष्ठसंख्या १५५)
३. अलेक्सान्द्र पुश्किन. बेल्किनका कथाकहानी, रादुगा प्रकाशन, मास्को, ई.सं. १९८९ (पृष्ठसंख्या १५५)
४. मिखाइल लेर्मोन्तोभ, हाम्रो जमानाको चरित्रनायक (उपन्यास), रादुगा प्रकाशन, मास्को, ई.सं. १९८३ (पृष्ठसंख्या

२४८)

५. इभान तुर्गेनेभ. क. गद्यमा कविता, तेजकुमारी श्रेष्ठ, काठमाडौं, ई.सं. १९७० (पृष्ठसंख्या ११५)

६. इभान तुर्गेनेभ. पिता र पुत्र (उपन्यास), रादुगा प्रकाशन, मास्को, ई.सं. १९९० (पृष्ठसंख्या ३०२)

७. लेभ तोल्सतोय, कथाकहानी, रादुगा प्रकाशन, मास्को, ई.सं. १९८४ (पृष्ठसंख्या ७३६)

८. अलेक्सान्द्र ग्रीन, राता पालहरु (लघुउपन्यास र कथाहरु), रादुगा प्रकाशन, मास्को, ई.सं. १९८५ (पृष्ठसंख्या १७२)

९. माक्सिम गोर्की. मेरा विश्वविद्यालयहरु (जीवनीमूलक उपन्यास), रादुगा प्रकाशन, मास्को, ई.सं. १९८९, (पृष्ठसंख्या १८४)

१०. मिखाइल शोलोखोभ. मान्छेको भाग्य (लघुउपन्यास), प्रगति प्रकाशन, मास्को, ई.सं. १९८२ (पृष्ठसंख्या २४८)

११. मिखाइल शोलोखोभ. मान्छेको भाग्य र दोनका कथाहरु, रादुगा प्रकाशन, मास्को, ई.सं. १९८८ (पृष्ठसंख्या २४८)

१२. चिंगिज आइतमातोभ. प्रथम शिक्षक (उपन्यास), रादुगा प्रकाशन, मास्को, ई.सं. १९९० (पृष्ठसंख्या ११६)

१३. इल्यिन म., सेगाल ये. मान्छेको पराक्रम. रादुगा प्रकाशन, मास्को, ई.सं. १९९० (पृष्ठसंख्या २२७)

१४. क्यालेण्डरको पाना (लेनिनसम्बन्धी कथा संग्रह). मित्रकुञ्ज, काठमाडौं, ई.सं. १९७० (पृष्ठसंख्या ८८)

१५. रुसी चरित्र (कथासंग्रह). रादुगा प्रकाशन, मास्को, ई.सं. १९८७ (पृष्ठसंख्या ३१८)

१६. लेनिनगाथा (कवितासंग्रह). रादुगा प्रकाशन, मास्को, ई.सं. १९८८ (पृष्ठसंख्या १९८)

१७. सुनौला सिउर (रुसी दन्त्यकथा संग्रह). हिमाल प्रकाशन गुठी, काठमाडौं, १९९७ (पृष्ठसंख्या २७६)

१८. जीवित देवी (काव्यकृति), जीवनचक्र (नेपालविषयक काव्य), लेखक : रासुल हाम्जातोभ (दागेस्तान, रुस), नेपाल राजकीय प्रज्ञाप्रतिष्ठान, काठमाडौं, वि.सं. २०५५ । पृष्ठसंख्या ६३)

१९. इभान पाभ्लोभिच मिनायेभ. नेपाल (यात्रावृतान्त), जगदम्बा प्रकाशन, ललितपुर, ई.सं. १९७१ (पृष्ठसंख्या ६२)

२१. रुसी महावीरहरुको कथा, अिमाल एशोसियेशन, बालसाहित्य प्रवर्धन केन्द्र, काठमाडौं, वि.सं. २०५८ ।

२१. दशौं बालसाहित्यका सचित्र पुस्तकहरु.

२२. रुसी भाषाबाट अनूदित कतिपय लेखहरु विभिन्न पत्रपत्रिकामा प्रकाशित ।

प्रकाशनको प्रतीक्षामा रहेका केही कृतिहरु

१. नेपालको साहित्यालोचनात्मक चिन्तन (नेपाली समालोचकहरुको कुतित्वको विवेचना)

३. अलेक्सान्द्र पुश्किन (रुसाल्का, मोजार्ट र साल्येरी तथा अन्य लघुत्रासदीहरुको नेपाली अनुवाद)

४. नेपालको साहित्य : परम्परा र आधुनिकता (समालोचनात्मक सिंहावलोकन)

५. किराती अनुश्रुति र किम्बदन्ती (रुसी भाषामा)

६. स्रष्टा र साहित्य (उत्तम कुवरका अन्तवार्ताहरुको संक्षिप्त अनुवाद) आदि (रुसी भाषामा)

७. नेपालका अनुश्रुति र किम्बदन्तीहरुको संग्रह (रुसी भाषामा)

८. नेपाली दन्त्यकथा संग्रह (रुसी भाषामा)

९. नेपालका जात्राहरु (रुसी भाषामा)

१०. नेपाली कथासंग्रह (रुसी भाषामा)

११. नेपाली किम्बदन्तीमाला (नेपाली भाषामा)